

Sygn. akt VII U 1076/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 sierpnia 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

Protokolant: sekr. sądowy Marta Jachacy

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 lipca 2019 r. w Warszawie

sprawy J. P. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania J. P. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 29 listopada 2017 r. znak: (...)

- oddala odwołanie.

Sygn. akt VII U 1076/19

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w L., decyzją z dnia 29 listopada 2017 r. znak: (...), zobowiązał J. P. (1) do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 1 października 2015 r. do dnia 29 lutego 2016 r. w kwocie 5.729,82 zł i odsetek za okres od dnia 2 października 2015 r. do dnia 29 listopada 2017 r., tj. do dnia wydania decyzji, w kwocie 779,94 zł. W uzasadnieniu powyższej decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczony pobrał nienależne świadczenia z tytułu renty rodzinnej z powodu przerwania nauki w szkole i niepowiadomienia o tym fakcie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Dodał także, że zwrot nienależnie pobranych świadczeń w wysokości 6.509,76 zł powinien nastąpić w terminie jednego miesiąca od daty doręczenia w/w decyzji na wskazany rachunek bankowy (decyzja organu rentowego z dnia 29 listopada 2017 r. znak: (...), k. 385-387 a.r.).

W dniu 9 stycznia 2018 r. **J. P. (1)** złożył w organie rentowym wnioski o zmianę decyzji z dnia 29 listopada 2017 r. i o przekazanie nadpłaty renty rodzinnej na rzecz jego siostry - A. P.. Ubezpieczony podniósł, że w sytuacji żądania od niego zwrotu renty pobranej w okresie od dnia 2 października 2015 r. do dnia 29 listopada 2017 r., jego siostra, która jest także uprawniona do renty rodzinnej, powinna pobierać świadczenie w pełnej wysokości, a zatem za jej zgodą winno się zaliczyć to, czego zwrotu żąda od niego organ rentowy, na poczet jej podwyższonej renty. Następnie, w dniu 8 maja 2018 r. J. P. (1) złożył, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, odwołanie od decyzji z dnia 29 listopada 2017 r., w którym przytoczył analogiczną argumentację do tej, jaką zamieścił we wniosku z dnia 9 stycznia 2018 r. Jednocześnie wskazał, że nie ponosi winy za niezłożenie odwołania w terminie, ponieważ pierwszą decyzję otrzymał w dniu 13 grudnia 2017 r. i w dniu 9 stycznia 2018 r. złożył pismo, w którym podniósł zarzuty w

stosunku do doręczonej decyzji. Pracownik organu rentowego nie poinformował go natomiast o tym, że w nagłówku w/ w pisma powinien umieścić zwrot „odwołanie” i dopisać, jako dodatkowego adresata Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie. Stwierdził, że do dnia 7 maja 2018 r. nie otrzymał od organu rentowego żadnej informacji i sam z własnej woli zgłosił się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Inspektoratu w L. o wyjaśnienie zaistniałej sytuacji. W siedzibie organu rentowego dowiedział się o tym, że źle zaadresował pismo z dnia 9 stycznia 2018 r. wobec czego powinien ponownie złożyć odwołanie od decyzji z dnia 29 listopada 2017 r. z prośbą o „wydłużenie terminu na wniesienie odwołania do Sądu” (wniosek z dnia 9 stycznia 2018 r. k. 403 a.r., odwołanie z dnia 8 maja 2018 r. k. 3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 13 czerwca 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., wniósł o odrzucenie odwołania na podstawie art. 477⁹ § 1 k.p.c. Organ rentowy wskazał, że zgodnie z treścią powyższej regulacji, odwołania od decyzji organów rentowych wnoszą się na piśmie do organu, który wydał decyzję, lub do protokołu sporządzonego przez ten organ, w terminie miesiąca od doręczenia odpisu decyzji. Natomiast art. 477¹⁰ § 1 k.p.c. stanowi, że odwołanie powinno zawierać oznaczenie zaskarżonej decyzji, zwięzłe uzasadnienie zarzutów i wniosków oraz podpis ubezpieczonego albo jego przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika. Powyższe ma umożliwić zidentyfikowanie zaskarżonej decyzji organu rentowego, ponieważ dopiero poprzez wydanie decyzji otwarta zostaje droga sądowa. Z kolei § 3 powołanej regulacji stanowi, że sąd odrzuci odwołanie wniesione po upływie terminu, chyba że przekroczenie terminu nie jest nadmierne i nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego. Organ rentowy podkreślił, że decyzja z dnia 29 listopada 2017 r. została wysłana za zwrotnym potwierdzeniem odbioru i odebrana przez odwołującego w dniu 13 grudnia 2017 r., a zatem przekroczenie terminu na złożenie odwołania jest niewątpliwie nadmierne. Dodał także, że wskazana decyzja zawierała pouczenie o trybie i terminie wniesienia odwołania do Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (odpowiedź na odwołanie z dnia 13 czerwca 2018 r. k. 4 a.s.).

Postanowieniem z dnia 6 listopada 2018 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odrzucił odwołanie J. P. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 29 listopada 2017 r. znak: (...) Na to postanowienie odwołujący wniósł zażalenie, a Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 29 marca 2019 r. uchylił zaskarżone postanowienie Sądu I instancji. W uzasadnieniu w/w orzeczenia Sąd Apelacyjny wskazał, że w okolicznościach rozpatrywanej sprawy, odwołujący w terminie do złożenia odwołania, tj. w dniu 9 stycznia 2018 r. złożył wniosek o możliwość przekazania renty rodzinnej siostrze A. P.. Z treści powyższego pisma wynikało jednak, że odwołujący upatruje bezpodstawności żądania nadpłaty świadczenia przez organ rentowy w sytuacji, gdy wypłata ta była kontynuowana pomimo niezłożenia przez niego zaświadczenia o kontynuowaniu nauki w szkole wyższej w roku akademickim 2015/2016 r. Zdaniem Sądu Apelacyjnego z treści w/w pisma można, zatem wysnuć wniosek, że ubezpieczony powołując się na wskazane okoliczności czyni zarzut w stosunku do doręczonej mu decyzji, aczkolwiek uznaje za satysfakcjonujące go odstąpienie od zwrotu poprzez zaliczenie nadpłaty, jako kwoty świadczenia przysługującego siostrze, co oznacza, że również będzie od zwrotu żądanej kwoty zwolniony. Na tej podstawie, Sąd Apelacyjny uznał, że powyższy wniosek stanowi odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 29 listopada 2017 r. znak: (...) dotyczącej żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń (postanowienie z dnia 6 listopada 2018 r. k. 40, zażalenie k. 41, postanowienie z dnia 29 marca 2019 r. k. 79-86 a.s.).

Analogicznej treści odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 29 listopada 2017 r. znak: (...) ubezpieczony złożył w dniu 18 lipca 2018 r. Powyższa sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt VII U 908/18. W związku z powyższym, zarządzeniem z dnia 7 września 2018 r., Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie na podstawie art. 219 k.p.c. połączył wymienioną sprawę ze sprawą niniejszą celem ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia (odwołanie z dnia 18 lipca 2018 r, k.1, zarządzenie z dnia 7 września 2018 r. k. 4 – akta sprawy o sygn. VII U 908/18).

Na rozprawie w dniu 25 lipca 2019 r. strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska procesowe. Ubezpieczony, działając za pośrednictwem pełnomocnika matki T. P., wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i odstąpienie od zwrotu nienależnie pobranych świadczeń tj. renty rodzinnej wskazując, że co prawda nie poinformował organu rentowego o zaprzestaniu kontynuowania nauki w szkole wyższej we wrześniu 2015 r., to jednak część jego świadczenia powinna

zostać wypłacona na rzecz jego siostry A. P., która również uprawniona jest do pobierania świadczenia rentowego. Z kolei pełnomocnik organu rentowego wniosł o oddalenie odwołania wskazując, że nadpłata renty rodzinnej powstała z winy odwołującego ponieważ nie powiadomił on organu rentowego o przerwaniu nauki w szkole wyższej z dniem 1 października 2015 r. Nadto wskazał, że osoba, która nie ma uprawnienia do świadczenia nie może nim dysponować tj. nie może go przekazać na rzecz innego uprawnionego. Podniósł, że siostra odwołującego mogłaby mieć wypłacone świadczenie w całości, gdyby w określonym czasie złożyła stosowny wniosek (protokół rozprawy z dnia 25 lipca 2019 r. k. 97-98 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony J. P. (1), urodzony w dniu (...) i jego siostra A. P., urodzona w dniu (...), na mocy decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 26 października 2006 r., znak: (...), byli uprawnieni do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 23 września 2006 r. ojcu - J. P. (2). W treści w/w decyzji organ rentowy wskazał, że J. P. (1) jest uprawniony do pobierania renty rodzinnej do dnia 30 września 2007 r. oraz, że renta rodzinna podlega podziałowi na trzy części, tj. po 576,04 zł, natomiast część renty dla dwóch osób wynosi 1.152,08 zł. Kolejną decyzją z dnia 10 września 2008 r., znak: (...) organ rentowy wznowił wypłatę renty rodzinnej w stosunku do J. P. (1) na okres do dnia 31 sierpnia 2009 r. w związku z przedłożeniem przez niego zaświadczenia z dnia 25 marca 2009 r. potwierdzającego, że jest studentem drugiego roku prawa na Wydziale Prawa i Administracji (...) Kardynała S. W. w W. z planowanym terminem ukończenia studiów 30 września 2012 r. (decyzja organu rentowego z dnia 26 października 2006 r., znak: (...), k. 95-98, decyzja organu rentowego z dnia 10 września 2008 r., znak: (...) k. 126-128, zaświadczenie z dnia 25 marca 2009 r. k. 135 a.r.).

W dniu 21 kwietnia 2009 r. odwołujący J. P. (1) złożył w organie rentowym kolejne zaświadczenie wystawione przez (...) Kardynała S. W. w W. Wydział Prawa i Administracji, potwierdzające że jest studentem drugiego roku studiów z planowanym terminem ukończenia studiów na dzień 30 września 2012 r. Decyzją z dnia 14 września 2010 r. ponownie ustalono ubezpieczonemu prawo do renty rodzinnej na okres do dnia 31 sierpnia 2012 r. Świadczenie podlegało podziałowi na 2 części, a część renty rodzinnej dla jednej osoby wynosiła 967,71 zł. Zarówno powyższa decyzja, jak i wcześniejsze decyzje, zawierały stosowne pouczenie, że osoba pobierająca rentę rodzinną jest zobowiązana powiadomić organ rentowy o zaprzestaniu uczęszczania do szkoły – uczelni (zaświadczenie z dnia 21 kwietnia 2009 r. k. 142, decyzja organu rentowego z dnia 14 września 2010 r., znak: (...)k. 169-171 a.r.).

Decyzją z dnia 13 września 2012 r., znak:(...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. wznowił wypłatę części renty rodzinnej na okres do dnia 31 sierpnia 2013 r. w stosunku do A. P. wskazując jednocześnie na brak przedłożenia przez J. P. (1) zaświadczenia o kontynuowaniu nauki na studiach wyższych i wzywając go do przedłożenia w/w dokumentu. W związku z powyższym w dniu 3 października 2012 r. J. P. (1) przedłożył w organie rentowym zaświadczenie potwierdzające, że jest on studentem pierwszego semestru studiów inżynierskich pierwszego stopnia na kierunku transport w toku studiów stacjonarnych w Wyższej Szkole (...) w W., a planowany termin ukończenia studiów upływa w dniu 28 lutego 2016 r. Na tej podstawie, organ rentowy podjął wypłatę części renty rodzinnej w stosunku do J. P. (1) wskazując jednocześnie, że świadczenie przysługuje do dnia 30 września 2013 r. Kolejne zaświadczenie o kontynuowaniu kształcenia w Wyższej Szkole (...) w W., ubezpieczony przedłożył w dniu 1 października 2013r. W zaświadczeniu tym wskazano, że ubezpieczony jest studentem trzeciego semestru studiów na kierunku transport, a planowany termin ukończenia studiów przypada na dzień 31 marca 2016 r. W związku z powyższym organ rentowy podjął wypłatę renty rodzinnej na okres do dnia 28 lutego 2015 r. (decyzja organu rentowego z dnia 13 września 2012 r. k. 205, zaświadczenie z dnia 3 października 2012 r. k. 207, decyzja z dnia 9 października 2012 r. k. 209, zaświadczenie z dnia 1 października 2013 e. k. 313, decyzja organu rentowego z dnia 29 października 2014 r., znak: KLR/16139791/1, k. 331 a.r.).

W dniu 28 kwietnia 2015 r. ubezpieczony J. P. (1) przedłożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. zaświadczenie potwierdzające, że jest on studentem szóstego semestru studiów stacjonarnych pierwszego stopnia na kierunku transport Uczelni (...)Handlowej im. H. C. w W. z planowanym terminem ukończenia studiów w dniu 31 marca 2016 r. W oparciu o powyższe, organ rentowy wznowił wypłatę renty rodzinnej na okres do dnia 29 lutego 2016

r. Jednocześnie Zakład Ubezpieczeń Społecznych w ramach kontroli uprawnień do renty rodzinnej, pismem z dnia 31 października 2016 r. zwrócił się do w/w szkoły o nadesłanie informacji, czy ubezpieczony kontynuował naukę w okresie od dnia 1 marca 2015 r. do dnia 29 lutego 2016 r. Informację taką organ rentowy uzyskał w dniu 14 listopada 2016 r. W informacji tej wskazano, że ubezpieczony został skreślony z listy studentów w dniu 30 września 2015 r. W związku z powyższym, organ rentowy zwrócił się do J. P. (1) z prośbą o podanie informacji, czy w okresie od dnia 1 października 2015 r. do dnia 29 lutego 2016 r. uczęszczał on do innej szkoły niż Uczelnia (...) im. H. C. w W. ze wskazaniem, że w przypadku nie dostarczenia w ciągu 7 dni zaświadczenia ze szkoły zostanie ustalona nadpłata za w/w okres. Ubezpieczony J. P. (1) nie zajął żadnego stanowiska w przedmiocie w/w pisma i nie udzielił odpowiedzi na pytanie organu rentowego (zaświadczenie z dnia 28 kwietnia 2015 r. k. 335, zaświadczenie z dnia 26 maja 2015 r. k. 345, decyzja organu rentowego z dnia 12 czerwca 2015 r., znak:(...)349, zaświadczenie z dnia 14 listopada 2016 r. k. 375, pismo z dnia 6 października 2017 r. k. 381 a.s.).

Decyzją z dnia 29 listopada 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w L., zobowiązał J. P. (1) do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 1 października 2015 r. do dnia 29 lutego 2016 r. w kwocie 5.729,82 zł i odsetek za okres od dnia 2 października 2015 r. do dnia 29 listopada 2017 r., tj. do dnia wydania decyzji, w kwocie 779,94 zł. W uzasadnieniu powyższej decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczony pobrał nienależne świadczenia z tytułu renty rodzinnej z powodu przerwania nauki w szkole i niepowiadomienia o tym fakcie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W dniu 9 stycznia 2018 r. ubezpieczony zwrócił się do organu rentowego z prośbą o wypłacenie wyrównania świadczenia jego siostrze A. P., za okres za który ustalona została nadpłata świadczenia. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w L. w dniu 12 kwietnia 2018 r. poinformował go jednak o braku takiej możliwości wskazując jednocześnie, że w przypadku ujawnienia się okoliczności powodujących konieczność dokonania podziału renty rodzinnej po raz pierwszy lub zmiany warunków dotychczasowego podziału, dokonuje podziału świadczenia i wypłaca wyrównanie od miesiąca ujawnienia tych okoliczności lub od złożenia stosownego wniosku (decyzja organu rentowego z dnia 29 listopada 2017 r. k. 385-387, pismo z dnia 9 stycznia 2018 r. k. 403, pismo z dnia 12 kwietnia 2018 r. a.r.).

Od niekorzystnej dla siebie decyzji organu rentowego, ubezpieczony J. P. (1) złożył odwołanie do tut. Sądu, inicjując tym samym niniejsze postępowanie (pismo z dnia 9 stycznia 2018 r. k. 403 a.r., odwołanie z dnia 8 maja 2018 r. k. 3, postanowienie z dnia 29 marca 2019 r. k. 79-86 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie w/w dowodów mając na uwadze, że nie był on sporny pomiędzy stronami niniejszego postępowania. Dowodów z dokumentów żadna ze stron nie kwestionowała, a Sąd z urzędu nie znalazł podstaw do tego, aby odmówić im wiarygodności i mocy dowodowej. W niniejszej sprawie bezspornym jest, że odwołujący J. P. (1) w okresie od dnia 1 października 2015 r. do dnia 29 lutego 2016 r. nie kontynuował nauki w szkole wyższej oraz nie poinformował organu rentowego o zaprzestaniu kontynuowania nauki. Jednocześnie zawarte w aktach rentowych decyzje o wznowieniu i podjęciu wypłaty świadczenia zawierały pouczenie, że osoba uprawniona do renty rodzinnej jest zobowiązana powiadomić ZUS o zaprzestaniu uczęszczania do szkoły - uczelni.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie J. P. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. z dnia 29 listopada 2017r. znak: (...)jest niezasadne i jako takie podlega oddaleniu.

Zgodnie art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 39 ze zm.) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej do czasu ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia. Zatem prawo do renty rodzinnej dla dzieci, które ukończyły 16 lat życia, z zastrzeżeniem do ukończenia nauki w szkole (pkt 2), jest wyjątkiem od zasady przysługiwania tego prawa wszystkim dzieciom, które nie skończyły jeszcze 16 roku życia (pkt. 1) (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2004 r., I UK 3/04, z dnia 5 lipca 2012 r., I UK 65/12 i z dnia 3 sierpnia 2012 r., I UK 96/12).

Objęcie świadczeniem na dalszy okras uzależnione jest od spełnienia odrębnych przesłanek, tj. kontynuowania nauki, bądź całkowitej niezdolności do pracy lub samodzielnej egzystencji. Nie budzi więc wątpliwości, że cel renty rodzinnej to zapewnienie uprawnionemu członkowi rodziny niezbędnego źródła utrzymania, które z powodu śmierci ubezpieczonego utracił. Wsparcie finansowe powodowane wiekiem, stanem zdrowia, bądź pobieraniem nauki w szkole, pozwala na godziwą egzystencję osób, które ze wskazanych przyczyn nie są zdolne lub nie mają możliwości samodzielnego zarobkowania.

W rozpatrywanej sprawie bezspornym jest, że odwołujący J. P. (1) w okresie od dnia 1 października 2015 r. do dnia 29 lutego 2016 r. nie kontynuował nauki oraz nie poinformował organu rentowego o zaprzestaniu kontynuowania nauki. Wyplacona mu w tym okresie renta rodzinna stanowi zatem świadczenie nienależnie pobrane. Świadczenie pobierane nienależnie, rodzi po stronie ubezpieczonego obowiązek jego zwrotu na zasadach określonych w treści art. 138 powołanej ustawy emerytalnej. Zasady wynikające z treści art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 300 ze zm.), o ile nie są odmiennie uregulowane w art. 138, znajdują pełne zastosowanie w stosunku do osób, które pobrały nienależnie świadczenia. Stosownie do treści art. 138 ust. 1 osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. W myśl ust. 2 za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się: świadczenia wypłacone pomimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania, a także świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Mając na względzie okoliczność, że ubezpieczony pobierał świadczenie z tytułu renty rodzinnej w okresie od dnia od dnia 1 października 2015 r. do dnia 29 lutego 2016 r. pomimo wystąpienia okoliczności powodującej ustanie prawa do jej wypłaty (zaprzestanie pobierania nauki), przy czym został pouczony o obowiązku każdorazowego informowania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o zaprzestaniu nauki, stosownie do treści powołanego przepisu, zobowiązany jest do zwrotu nienależnie pobranych kwot.

Argumentacja ubezpieczonego J. P. (1), że część renty rodzinnej, do której zwrotu został zobowiązany, powinna automatycznie przejść na jego siostrę, jako drugą osobę uprawnioną do renty rodzinnej, jest niezasadna. Zgodnie z art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych renta rodzinna wynosi dla jednej osoby uprawnionej 85% świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu, dla dwóch osób uprawnionych 90% świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu, dla trzech lub więcej osób uprawnionych 95% świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu. Stosownie do treści art. 74 ust. 1 wszystkim uprawnionym członkom rodziny przysługuje jedna łączna renta rodzinna, z uwzględnieniem ust. 2-4. Renta rodzinna podlega podziałowi na równe części między uprawnionych (ust. 2). W razie ujawnienia okoliczności powodujących konieczność dokonania podziału renty rodzinnej po raz pierwszy lub zmiany warunków dotychczasowego podziału renty ze względu na zmianę liczby osób uprawnionych organ rentowy dokonuje podziału świadczenia od miesiąca ujawnienia tych okoliczności (ust.3). Organ rentowy na mocy decyzji z dnia 14 września 2010 r. (k. 169-172 a.r.) oraz decyzji następnych wypłacał 90% świadczenia łącznie dwóm osobom uprawnionym (odwołującemu i jego siostrze). Zdaniem odwołującego J. P. (1) powinno zatem dojść do nowego podziału renty rodzinnej, która jednej osobie uprawnionej przysługuje w wysokości 85% wypłacanego świadczenia, co w konsekwencji oznacza, że świadczenie nienależne w rozumieniu art. 138 ustawy pobierane przez ubezpieczonego w spornym okresie stanowi tylko 5% wypłaconej renty rodzinnej, jako różnica pomiędzy wysokością renty rodzinnej dla dwóch osób, a wysokością renty, która przysługuje jednej uprawnionej osobie.

Sąd Okręgowy nie podzielił jednak powyższego stanowiska odwołującego. Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13 grudnia 2007 r., sygn. akt III AUa 2497/06 pobranie przez jedną z osób uprawnionych do części renty rodzinnej nienależnego świadczenia, nie powoduje automatycznie ponownego podziału renty za ten okres na rzecz pozostałych świadczeniobiorców. Podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 marca 2010 r., (II UK 235/09) stwierdzając, że osoba, która nienależnie pobrała część renty rodzinnej jest zobowiązana do zwrotu

całości wypłaconych świadczeń, bez możliwości wstecznego ustalenia nowej wysokości lub nowego podziału renty ze względu na zmianę liczby osób uprawnionych za okresy przypadające przed miesiącem ujawnienia okoliczności uzasadniających ponowne ustalenie wysokości lub ponowny podział renty rodzinnej (art. 74 ust. 2 w związku z art. 138 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). Obowiązek podziału jednej łącznej renty rodzinnej na równe części pomiędzy uprawnionych członków rodziny, o którym mowa w art. 74 ust. 2, nie ma znaczenia technicznego, ale istotne znaczenie normatywne określające prawo każdej osoby uprawnionej do równej części renty rodzinnej już dlatego, że przychody uzyskiwane z tytułu przysługujących im podzielonych części rent rodzinnych podlegają podatkowi dochodowemu od osób fizycznych. Zupełnie innego stanu faktycznego niż ustalony w niniejszej sprawie dotyczy pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2013 r., (II UK 313/12), zgodnie z którym świadczenie, które było wypłacane jako łączna renta rodzinna do rąk jednego z uprawnionych, który okazał się osobą niemającą tytułu do jej pobierania, podlega zwrotowi w zakresie, w jakim kwota pobranego nienależnie świadczenia przewyższała wysokość renty rodzinnej ustalonej w zależności od liczby uprawnionych, bez uwzględnienia tej osoby. Powyższe rozważania Sądu Najwyższego poczynione zostały na gruncie sytuacji, w której osobą pobierającą świadczenie łącznie wypłacane kilku beneficjentom okazała się osoba do świadczenia nieuprawniona. Nie inaczej należałoby ocenić sytuację, w której renta jako świadczenie łącznie wypłacane jest do rąk osoby uprawnionej, a następnie okaże się, że jedna z pozostałych osób, na które świadczenie było wypłacane, utraciła prawo do renty. W konsekwencji więc zawsze odmiennie należało będzie traktować sytuację, gdy część świadczenia jest wypłacana bezpośrednio do rąk osoby, która nie jest do tego świadczenia uprawniona, od sytuacji, w której część świadczenia przypadająca osobie, która utraciła prawo do renty rodzinnej, jest wypłacana do rąk jednej z pozostałych osób współuprawnionych do renty rodzinnej.

W niniejszej sprawie odwołujący jako osoba pełnoletnia i kształcąca się pobierał część przypadającego na niego świadczenia, podobnie jak i jego siostra. Do takiej sytuacji znajduje w pełni zastosowanie pogląd wyrażony w powołanym wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2010 r., sygn. akt II UK 235/09.

Sąd Okręgowy miał przy tym na uwadze, że ubezpieczony, co zresztą sam przyznał na rozprawie w dniu 25 lipca 2019 r. był świadomy tego, że utracił status studenta, a tym samym, że uprawnienie do pobierania przez niego renty rodzinnej wygasło. Argumenty podnoszone w toku postępowania przez odwołującego nie dotyczyły również okoliczności związanych z brakiem prawidłowego pouczenia przez organ rentowy o możliwości i prawie do pobierania świadczenia. Jednocześnie Sąd zważył, że organ rentowy dochował wszystkich obowiązków nakreślonych przez przepisy ustawy. Jak zostało bowiem wykazane w bezspornie zgromadzonym i ustalonym materiale dowodowym, odwołujący J. P. (1) był kilkakrotnie pouczany w treści wydawanych decyzji przyznających mu prawo do świadczenia o konieczności powiadomienia organu rentowego o zaprzestaniu kontynuowania nauki. Za należyte pouczenie można uznać tylko takie, które jest wyczerpujące i wyraźne. Pouczenie musi być zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami i zrozumiałe dla osoby, do której jest kierowane. W ocenie Sądu pouczenie było konkretne, gdyż jasno wskazywało, że w sytuacji zaprzestania kształcenia, uprawniony nie może dalej pobierać renty rodzinnej. Ubezpieczony jest człowiekiem inteligentnym, który podejmował studia na różnych wydziałach, w tym na wydziale prawa i nawet nie twierdził w procesie, że nie rozumiał pouczeń kierowanych do niego przez organ rentowy.

Ubezpieczony J. P. (1) nie wykazał również, jakoby miał zostać wprowadzony w błąd przez organ rentowy, albowiem nie przedstawił na tą okoliczność żadnych materialnych dowodów. Wskazać przy tym należy, że odwołujący ma możliwość złożenia wniosku do organu rentowego o odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w myśl art. 84 ust. 8 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, a jedną z przesłanek odstąpienia żądania przez organ rentowy w całości lub w części może być zła sytuacja finansowa wnioskodawcy.

Przypomnieć należy ponadto, że organ rentowy zwrócił się do ubezpieczonego o podanie informacji, czy w okresie od dnia 1 października 2015 r. do dnia 29 lutego 2016 r. uczęszczał on do innej szkoły niż Uczelnia (...) im. H. C. w W. wskazując, że w przypadku niedostarczenia zaświadczenia w określonym terminie zostanie ustalona nadpłata

świadczenia. Odwołujący się nie udzielił odpowiedzi na pytanie organu rentowego i nadal pobierał rentę rodzinną, mimo, że miał świadomość, że został skreślony z listy studentów z dniem 30 września 2015r.

Jednocześnie jego pełnomocnik podnosił w niniejszym postępowaniu, że ubezpieczony nie powinien być zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń, gdyż organ rentowy wypłacał je nie mając potwierdzenia, że ubezpieczony kontynuuje studia. Sąd miał na uwadze, że na mocy obowiązujących przepisów ubezpieczony był zobowiązany do każdorazowego informowania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o zaprzestaniu nauki, jednak nie wykonał ciążącego na nim obowiązku, a na stosowne zapytanie organu rentowego nie udzielił odpowiedzi.

W tym stanie rzeczy, Sąd ustalił, że organ rentowy zasadnie zobowiązał J. P. (1) do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 1 października 2015 r. do dnia 29 lutego 2016 r. w kwocie 5.729,82 zł wraz z odsetkami.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie ubezpieczonego oddalił, o czym orzekł w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć (...)